

UMEÅ UNIVERSITET

DN:s nya Norrland

En digital textanalys av representationen
av Norrland efter Dagens Nyheters
satsningar i norra Sverige

Filip Forsman, Anton Hellgren

Handledare Moa Eriksson Krutrök

Examensarbete, 15 hp

Journalistprogrammet, 180hp

Vt 2023

Abstract

DN:s new Norrland – A digital text analysis of the Swedish national newspaper Dagens Nyheter's new editorial offices in northern Sweden.

The aim of this study is to compare the coverage of Norrland in the Swedish newspaper Dagens Nyheter before and after the fourth of April 2022. That date marks the opening of two new editorial offices in Umeå and Luleå as part of new investments in the area. The material gathered for the analysis consists of articles from one year before the editorial offices opened, as well as one year after. The method utilized in this essay was a quantitative digital text analysis, as it was the method that allowed us to capture a whole year worth of news coverage. Using computers in quantitative analysis is of big help, and something that allowed the study to incorporate 1579 articles into two separate networks for our study.

The theoretical framework of this study consists of *Representation* (defined by Stuart Hall), concepts of *media shadow* (by Nygren, Althén and Nord) as well as Madeleine Erikssons thoughts about *reproducing Norrland in the media*. Other theories such as *news values*, *centers and peripheries* and *agenda setting* are also used to strengthen the analysis.

With the help of the network analysis tool *Gephi*, two different networks of correlations were identified and analyzed. The results show that despite the opening of the new editorial offices, DN still portrays a picture of Norrland as “the other”. New industries and investments are covered, with lots of articles regarding the need for workers in Norrland. In the networks from Gephi, we can see a shift from focus on Sweden to Stockholm as the main local areas that feature in the articles. However, regions, and most specifically, cities, are still in the periphery of the news discourse in DN.

Keywords: Dagens Nyheter, quantitative, digital text analysis, Gephi, Norrland, media shadow, centres and peripheries, representation, agenda setting, reproducing, news values.

Innehållsförteckning

1. Inledning och bakgrund	2
1.1 Syfte och frågeställningar.....	3
2. Tidigare forskning	5
2.1 Centrum och periferier.....	5
2.2 Medieskugga.....	7
2.3 Norrland som periferi i nyhetsmedia.....	8
3. Teori	11
3.1 Representation.....	11
3.2 Dagordning och nyhetsvärdering.....	12
4. Material och metod	15
4.1 Material.....	15
4.2 Metodbeskrivning.....	15
4.3 Digital textanalys.....	15
4.4 Metod- och materialdiskussion.....	18
5. Resultat och analys	21
5.1 Perioden före DN:s satsning.....	22
5.1.1 Sverigecentrering.....	23
5.1.2 "Det nya Norrland".....	24
5.2 Perioden efter DN:s satsning.....	28
5.2.1. Stockholmscentrum och Norrbottensperiferi.....	29
5.2.2 Medieskuggan av Norrland.....	33
6. Slutdiskussion	36
6.1 Förslag till vidare forskning.....	38
7. Källförteckning	39
Bilaga 1	43

1. Inledning och bakgrund

Sverige och världen står för en stor industriell omställning och i blickfånget finns norra Sverige, eller Norrland som är samlingsnamnet för regionen längst upp i Europa. Det har inte gått obemärkt förbi bland tidningarna, och Sveriges största dagstidning Dagens Nyheter kom i september 2021 med beskedet att de ska satsa på norra Sverige. Anledningen beskrivs bland annat för att norra Sverige ”i dag är en stark tillväxtregion, klimatkrisen är mest påtaglig där och bevakningen av Sapmi och skogsbruket också är viktig” (Dagens Nyheter, 2021). Det nämns också hur det händer mycket intressant i norra Sverige; infrastruktur, energi, näringsliv och en grön omställning. I april 2022 öppnade DN en redaktion i Luleå och en i Umeå, enligt DN de två viktigaste städerna, för att integrera norra Sverige i den vanliga nyhetsbevakningen.

Att det är just DN som väljer att satsa på norra Sverige spelar en stor roll. DN ses ofta som det dominerande opinionsorganet i Sverige med ett stort politiskt inflytande, med främst spridning i Stockholmsområdet (NE, u.å). Med sådana satsningar på journalistik i de norra delarna av landet kan det tänkas att det bidrar till en jämn representation av de norra delarna av Sverige i media. Det kan även tänkas förbättra representationen, då norra Sverige får en plats i Sveriges största dagstidning. Men det skulle vara naivt att det skulle ske utan konsekvenser, en rapportering om norra Sverige som en industriell fristad med blomstrande energisatsningar kan istället förstärka föreställningen om Norrland som en exotisk, närmast kolonialiserad region. Under fliken ”Sverige” på DN:s hemsida finns fyra alternativ. *Sthlm*, *Gbg*, *Skåne* och *Norra Sverige*. Norra Sverige, eller Norrland, benämns vara allt norr om Dalälven eller länen Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland och Gävleborg. Madeleine Eriksson (2010:26) menar att Norrland är en föreställning som konstant blir reproducerad. DN kan med sin uppdelning bidra till att reproducera metonymin om Norrland.

Norrland har ofta tillskrivits en perifer roll i medias bevakning av regionen. Periferin förstås ofta som en motsats till ett centrum, vilket i Sverige ofta tillskrivs Stockholm. Det finns åtskilliga forskningar om förhållandet mellan periferi och centrum, där det beskrivs som att periferin ständigt målas upp som ociviliserat (Tumber, 166–167). Mike Cormacks (2011) har studerat om att det finns tecken att tidningar ser saker ur antingen en lokal eller en nationell kontext, men ingenting där emellan. Cormacks argument om att täcka en lucka mellan det lokala och nationella väcker en tanke om ett potentiellt syfte i DN:s satsning på “Norra

Sverige”. Kan det vara så att man har sett att det finns lokal, regional och nationell media i Sverige. Men att det mellan regional och nationell media finns ett stort glapp, som blir extra tydligt i Norrland där de geografiska och kulturella skillnaderna är relativt stora?

Stuart Hall (2013) menar att representation innebär hur någonting ges mening genom språket (2013:2). När en tidning som DN skriver om Norrland så är det omöjligt att beskriva exakt hur det är. Språk som koncept är nämligen inte en spegelbild av verkligheten, utan bara ett sätt att *representera* verkligheten. Frågan är alltså inte huruvida DN beskriver Norrland, utan hur väl de *representerar* Norrland då de producerar sin egen mening av Norrland ur sitt egna perspektiv. Att fastställa stereotyper innebär att man sätter gränser för vad som är socialt accepterat och inte, menar Hall. En tydlig definiering av vilka som är “vi” och vilka som är “de andra”. I den här studien kan DN:s rapportering visa vilken bild av Norrland som accepteras i den nationella dagstidningen.

Medieskugga är ett begrepp som ofta har diskuterats kopplat till nyhetsrapportering. Det som kallas för ”Medieskugga” handlar inte bara om bristen på rapportering, utan det är också vad själva innehållet som bevakningen består av. Gunnar Nygren (2002) menar att medieskugga kan ske även när bevakning gjorts, i de fall den varit bristfällig. Det blir därmed intressant att undersöka medieskugga huruvida det finns systematiska delar i nyhetsprocessen som utesluter vissa delar av samhället från bevakning. Vad krävs för att DN ska rapportera från norra Sverige, och varför är det av intresse?

Vi ämnar att genom en kvantitativ digital textanalys, använda oss av digitala program och hjälpmedel för att skapa nätverk och således komparativt undersöka hur DN:s satsning på norra Sverige ser ut. Vad bidrar DN:s satsning på norra Sverige till? Förstärker de med sin satsning relationen mellan Norrland (periferin) och Storstockholm (centrum)?

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur satsningen har sett ut från och med det datumet Dagens Nyheter öppnade sina redaktioner i norra Sverige, och komparativt undersöka hur det såg ut tidigare. I ett bredare perspektiv vill vi undersöka hur DN:s rapportering om norra Sverige bidrar, och till viss del förstärker relationen mellan centrum och periferi, samt hur representationen av Norrland ser ut i tidningen.

- Vilket Norrland porträtterar DN *innan* och *efter* öppningen av de nya redaktionerna? Finns det likheter och skillnader, och vad kan det leda till för konsekvenser?
- I vilken utsträckning påverkar DN:s rapportering representationen av norra Sverige, och hur bidrar det till relationen mellan centrum och periferi?
- Hur skiljer sig DN:s rapportering mellan Norrlands olika län?

2. Tidigare forskning

2.1 Centrum och periferier

Var medierapporteringen i ett land utgår ifrån har stor betydelse för bevakningen i hela landet. Detta är sant i Sverige, likväl som i övriga delar av världen. Joy Jenkins bidrog tillsammans med författaren Rasmus Klein (2018) med ett internationellt perspektiv från Schweiz där det finns tre stora medieföretag som dominerar marknaden inom den tryckta pressen. De hade intervjuat medarbetare på lokala och regionala tidningar i fyra länder (UK, Finland, Frankrike, Tyskland) där de hade fokuserat på lokaljournalistikens ekosystem. I intervjuerna kunde man konstatera tre olika tillvägagångssätt för media att skapa och tjäna pengar på lokala nyheter, *Nationell skala*, *regional bredd* eller *lokalt djup*. Den *nationella skalan* fokuserar enligt Jenkins och Klein på att dra största möjliga publik, genom centraliserade redaktioner som producerar onlinematerial som kan distribueras i flera olika tidningar. Intäkterna kommer via annonsförsäljning. Regionala breddstrategin innebär fortfarande att man utnyttjar fördelarna med en stor centraldrift, men samtidigt erbjuder man mer redaktionellt material på regional nivå. Tanken är att utnyttja sina starka marknadspositioner inom områdena för att tjäna pengar via betalt innehåll och annonsförsäljning. Strategin med *lokalt djup* används av enskilda lokala titlar och mindre titlar som ägs av större moderbolag, som rapporterar från mindre geografiska områden, och fokuset är ofta att öka engagemanget hos läsarna snarare än att sänka kostnaderna (Jenkins & Klein, 2018:229).

En studie av Andy Price (2011) undersöker tidningen "Gazette" i Teeside (nordöstra England) som har vunnit priser för sitt online-engagemang, och har varit drivande i den hyperlokala utvecklingen. Man hade 20 mikrosidor uppdelade efter postkod där läsarna kunde ta del av deras lokala nyheter i området Teeside (2011:68). Resultatet visade en ganska svag korrelation mellan antalet invånare och artiklar skrivna om de olika delarna av Teeside på Gazettes sidor. Artiklarna var ojämnt fördelade med en dominans av centrumbaserat innehåll nära och omkring staden Middlesbrough (2011:69). Price konstaterade att det fanns en institutionell centrum/periferi modell, trots att internet inte har några geografiska begränsningar. Man speglade den nationella nyhetsstrukturen, med förhållandet mellan metropol och regioner (2011:73).

Hur man pratar om ett område, och vilket område man avgränsar en händelse till har betydelse. Mike Cormacks (2011) studier handlar om de fyra lokala tidningarna i de skotska högländerna som ägs av ett företag i regionen. Syftet är att undersöka dess "regionalitet". Tidningarna studerades under fyra månader (2011:122). Resultatet visade att regionalitet inte var närvarande i tidningarnas artiklar, även fast det fanns potential för regional vinkling i nyheterna (2011:124). Cormack tycker att det är tydligt att tidningarna ser saker ur antingen en lokal eller nationell kontext, med ingenting där emellan. Cormack menar att den ekonomiska aspekten av lokaljournalistik arbetar emot den regionala identiteten. Det är enklare och billigare att täcka ett mindre område, vilket gör att den regionala aspekten ignoreras. Det i sin tur menar han försvagar den regionala identiteten (2011:126).

Mediehus med sin bas i en storstad representerar centrums syn på periferier, speciellt om man har ett stort täckningsområde. Howard Tumber (2011) menar att det finns en fiktion kring begreppet nationell media och har fokuserat sin forskning på nationella BBC, där medieproduktionen koncentreras i och kring Storbritannien till England och London (Tumber 2011:162). Tumber definierar nationella medier som en tidning som har läsare runt om i landet. Han menar att det finns stora periferiska skillnader i Storbritannien, där även de som har redaktionen i Wales, Skottland och Nordirland skapar Engelsk-influerade nyheter, som i sin tur skapar en bild av dessa länder som ett getto. Tumber menar också att det finns en tendens att presentera nyheter som egentligen berör Wales som att det skulle vara ett nationellt problem (2011:166–167). På samma sätt berör Gunnar Nygren och Madeleine Eriksson att det som har rapporterats i DN om norra Sverige har en tydlig negativ ton, eller att det handlar om arbetslöshet, utflyttning och allmänt missnöje mot den svenska staten.

Den amerikanska journalisten Michael Parks har studerat journalistiken i USA och hur förhållandet ser ut mellan centrum och periferin. Han menar att centrum i USA är Washington för politiska nyheter, New York när det gäller affärsliv och finans, samt New York och Los Angeles när det handlar om nöje, konst och livsstil. Resten av landets 310 miljoner invånare lever enligt Michael Parks i periferin, och många av dessa skulle inte hålla med om att nyheter från nämnda centrum betyder något för dem som bor utanför Washington, New York eller Los Angeles (2011:239). Parks menar att det finns en effekt att konceptet av en periferi är mycket mindre än bara geografiskt, utan det handlar om en mentalitet och för vissa även en politisk ideologi (2011:241). Vidare menar Parks att med ett nytt, digitaliserat medielandskap,

finns det knappt någon periferi kvar, i alla fall inte geografiskt. Men det finns tydliga centrum, där journalister fortsätter producera material utifrån redaktionens dagordning (2011:246).

2.2 Medieskugga

Nyhetsrapportering handlar om urval och prioriteringar. Det kan finnas till exempel affärsmässiga, kulturella, eller geografiska skäl bakom vad som prioriteras. Mediernas bevakning kan av förklarliga skäl inte täcka allt, däremot tycks vissa områden, platser eller människor hamna i det som Nygren kallat för medieskugga (2002:23), vilket han beskriver som fenomenet då *”ingenting rapporteras från ett specifikt område eller för att rapporteringen genomgående är ensidig och sporadisk”*. Nygren menar att medieskugga inte bara handlar om bristen på rapportering, utan också på själva innehållet som den bevakningen består av. På så sätt kan medieskugga ske även när bevakning gjorts, i de fall den varit bristfällig.

Det förekommer även en mer ideologisk diskussion om hur medierna inte tar upp alla frågor efter samma mönster. Nygren och Nord beskriver det som nästan konspirationsliknande resonemang, där cheferna på de stora medieföretagen väljer att påverka innehållet i en viss riktning. De menar att svaga intressen missgynnas, och samhällets makteliter alltid får komma till tals. Nord och Nygren menar att urval alltid är en del av nyhetsproduktionen, och att det därför är ofrånkomligt att vissa röster inte får komma till tals (2002:28). Det som är intressant är därför huruvida det finns systematiska och strukturella delar i nyhetsprocessen som utesluter vissa delar av samhället från bevakning. Sju faktorer pekats ut som avgörande för hur mediebilderna kan avvika från verkligheten: Samhällssystemet, ekonomiska villkor, politiska intressen eller påtryckningar, nyhetskällor, organisatoriska faktorer, journalisternas arbetsförhållanden och kollektiva ideologi samt publikens kunskaper och attityder (Nord & Nygren, 2002:30).

I *“Landsbygd i medieskugga”* (2014) tittar Nygren tillsammans med Kajsa Althén på hur resurserna och infrastrukturen förändras för den lokala journalistiken och vilka konsekvenser detta får för mediernas roll i den lokala demokratin och för bilden av Sverige utanför storstäderna. Viktigt att ha med sig är att rapporten skrevs 2014 och att lokaljournalistik var och är i ständig förändring.

Den andra delstudien i rapporten syftade till att utifrån ett landsbygdsperspektiv undersöka DN:s nyhetsvärdering under två veckor vardera åren 2004 och 2014, både till omfång och inriktning. Landsbygd definieras i rapporten som ett område utanför Storstockholm.

Författarna beskriver DN som den morgontidningen i landet som läsarna uppfattar som en rikstidning. Förmodligen är den här bilden starkare i Stockholm, eftersom redaktionen finns där. Tidningen har nämligen fått kritik för att den är för Stockholms- och storstadsfixerad (Nygren & Althén, 2014:39).

Resultatet visar att antalet artiklar om landsbygden nästan har halverats. Det ska sägas att flera faktorer spelade in i den minskade bevakningen. Bland annat har den grafiska formen förändrats, tidningen har bytt från fullformat till tabloid och spaltens utrymme har minskat. Kategorin olyckor och brottsrelaterade händelser dominerar DN:s bevakning av landsbygden. Andelen sänktes dock från 54 procent 2004, till 46 procent 2014. Oftast är materialet hämtat från TT, men vid större händelser har DN eget material. Utöver blåljus hävdar sig kulturjournalistiken och nationella samhällsfrågor väl (Nygren & Althén, 2014:39–41). Utvecklingen mot ett ökat antal helgbilagor gjorde även att bilden av landsbygden som ett resmål av rekreationsyta för storstadsbor förstärktes. Vidare menar Nygren och Althén att ett annorlunda sätt att leva på, nära djur och natur, resmål för bedömningar av hotell och konferensanläggningar på landsbygden är bland annat återkommande i DN:s helgbilagor. Nygren och Althén konstaterar att DN:s nedrustade bevakning bidrar till en bild av Stockholm som normen och Sverige som ett kluvet land. Landsbygden domineras av nyheter om olyckor och brott - utöver utflykterna som kan erbjuda natur, kultur och trevliga hotell (Nygren & Althén, 2014:43).

2.3 Norrland som periferi i nyhetsmedia

Madeleine Eriksson har i sin doktorsavhandling *(Re)producing a periphery, popular representations of the Swedish North* (2010) diskuterat Norrland och den norrländska diskursen i svenska medier, både i filmsammanhang och i nyheter. Eriksson menar att nyhetsmedia är stora forum för att uttrycka och skapa kulturella idéer om kön, klass och sexualitet, men även att representationer i media ofta skapar ett vanligt *vi* och ett marginaliserat *dom* (2010:8). Samtidigt berör hon, vilket avhandlingens namn avslöjar, hur det i sin tur reproducerar en periferi och ett centrum.

Eriksson skriver i sin avhandling om hur Norrland är en idé, en metonymi och en föreställning som konstant blir reproducerad (2010:26). Hon menar att stereotyper skapas genom att läsare blir exponerade för samma historia (2010:62). Det blir därmed intressant att se hur frekvensen om ett visst ämne ser ut – det rapporteras säkert i all välmening för att norra Sverige ska känna sig inkluderade i nyhetsrapporteringen, men risken finns att det blir en björntjänst för Norrland då det kan förstärka stereotypiska beskrivningar.

Eriksson har i sin avhandling använt sig av artiklar från Dagens Nyheter för att se hur de rapporterar om Norrland. Bland annat menar Eriksson att det som är skrivet i Dagens Nyheter inte bara läses av andra medier för att få en större spridning. Eriksson menar också hur regioner, Norra Sverige i detta fall, pratas om och uppfattas av representanter av den politiska och ekonomiska eliten (2010:51–52). Det leder i sin tur till ett underlag för politiska och ekonomiska beslut, vilket innebär att det som Dagens Nyheter skriver om skapar underlag för stora beslut i samhälleliga debatter. Erikssons analys visar att rapporteringen handlar om vad journalisten tycker är värdigt en nyhet. När Norrland diskuteras och skrivs om, ser det främst ut att vara en region som är helt beroende av bidrag från staten. Artiklarna är skrivna för att det ska tas för givet att det finns en rivalitet mellan Norrland och politikerna i Stockholm (2010:52).

De vanligaste nyheterna om Norrbotten var protester, om Västerbotten handlade det mest om turism och om Jämtland var de mest frekventa nyheterna om turism och den sönderfallna vården. Eriksson menar att dessa ämnen bidrar till att regionen Norrland ses som problematisk, bidragsberoende, med hög arbetslöshet och har det kämpigt med emigration. Det centrala är att fokuset endast är på negativa nyheter (Eriksson 2010:56). Västerbotten och Norrbotten var de län som var mest förekommande i Erikssons kartläggning medan Gävleborg, som geografiskt tillhör Norrland, endast nämns två gånger. Så specifika drag av Norrland ses enligt Eriksson som applicerbara till hela regionen, och alla som bor i Norrland klumpas ihop med dess tydliga drag (2010:59). Vidare menar Eriksson att DN:s journalister bygger upp nyheter för att norrlänningar och svenska staten ska bli motpoler. Det finns alltid en maktkamp och ett agg mot svenska staten, och norrlänningar kämpar mot ”systemet” (2010:60). Det bidrar till att det blir en tydlig ”vi mot dom” relation – som dessutom riskerar att förstärkas i och med representationen i media. Eriksson såg en tydlig bild av att norrlänningar fick en roll på periferin medan center i detta fall representeras som majoriteten. Norrlänningar fick rollen som aktörer som vill förbättra sin position och sina rättigheter,

enligt media i ständig kamp med den svenska staten som stod som motståndare (2010:60). Den svenska staten var de som tog beslut och kom med förslag, medan norrlänningarna fick rollen som krävande, tänkande och ständiga motståndare (2010:62). Eriksson kommer med slutsatsen att Dagens Nyheter producerar ett center och en periferi.

3. Teori

3.1 Representation

För att undersöka närmare och förstå hur Norrland porträtteras i DN använder vi oss i studien av Stuart Halls teori om representation. Med representation menas hur någonting ges mening genom språket (2011:2). Hur man representerar saker genom språket beror ofta på vilken kultur man tillhör. I Sverige är majoritetsspråket *svenska*. Alla som kan svenska vet hur man beskriver någonting genom ljud och bokstäver inom det svenska språket. Vi har gemensamt kommit överens om vilka bokstäver och ljud som representerar till exempel en bok. Meningen är *konstruerad* av ett *system av representation*. Länken mellan det konceptuella systemet av en bok och språket konstrueras av en *kod*, som hjälper oss att göra den kopplingen varje gång vi ser en bok (2011:7).

Det finns generellt tre olika syner på hur representation genom språket fungerar. Man pratar antingen om den som *reflekterande*, *avsiktlig* eller *konstruktivistisk*. Den konstruktivistiska synen menar att människor skapar mening till den materiella världen genom språket eller något annat sätt som vi använder för att representera koncepten runt om oss (2011:11). Hur Dagens Nyheter representerar Norrland beror på vilket språk man använder i texterna. Det symboliska värdet i att ha reportrar på plats är en sak, men huruvida det speglas i texterna en annan. När Dagens Nyheter rapporterar från Norrland gör de det både för läsare i Norrland, men även för människor i övriga delar av landet, där deras största läsekrets finns. Det betyder att bilden av Norrland i DN kan antas bli representativ för hur människor i "södra" Sverige ser på Norrland.

Stuart Hall resonemang om "de andra" blir också en del av våra resonemang om DN:s porträttering av Norrland. Teorin om "de andra" bygger på att man representerar något utöver sig själv, något "annat" (2011:215). Det går att hävda att DN i det här fallet representerar sig själva, då man numera har en redaktion i Norrland. Viktigt att ha med sig är dock att de högst ansvariga för Dagens Nyheter sitter i Stockholm. Därför är resonemangen om "de andra" relevanta i analysen av materialet från vår studie.

När man porträtterar någon eller något som inte tillhör samma kultur eller geografiskt område så blir resonemang kring *stereotyper* relevanta. Hall diskuterar stereotyper i sina resonemang

kring “de andra”. En stereotyp används enligt Hall när man väljer ut några enskilt utmärkande karaktärsdrag hos en person och reducerar personen i fråga till just det. Karaktärsdragen är ofta allmänt vedertagna, minnesvärda och lätta att uppfatta (2011:247). Det ska tilläggas att ett visst mått av förutfattade meningar är nödvändigt för att vi ska förstå omvärlden (2011:247). När Stuart Hall pratar om stereotyper hänvisar han ofta till Richard Dyer som är en känd akademiker vars forskning inom stereotyper är vida känt och hänvisas till fortfarande mer än 40 år senare. Han menar att där det frekvent används stereotyper när man pratar och berättar om andra kulturer, är det ofta stor ojämlikhet i maktfördelning. Det är ofta de exkluderade som utsätts för stereotyperna (Dyer, 1977 se Hall, 2011:250).

Edward Saids teori om Orientalism handlar om hur Said problematiserar representation om orienten i västerländsk kultur. Said menar att orienten, i detta fall Öst och specifikt Mellanöstern, har fått bilden som den andra (Laughley 2007:138). Said menar att den västerländska exotifieringen av orienten innebär att den är partisk och skapar en bild av orienten som i vissa fall kan vara skadlig, då Said menar att det innebär att diskursen om Orienten förs ur ett västerländskt perspektiv. Det finns alltid en västerländsk motpart i diskursen, då väst ses som modernt och utvecklat medan orienten istället är primitivt. Det skapas då tydliga motpoler till varandra, då väst anses som vi och orienten som dom (Laughley 2007:139).

Said menar att dessa binära motsatser är skapade av människor med makt och det finns ingen förankring i sanning. Han menar bland annat att historier som Djungelboken bidrar till en föreställning som orienten som primitiv och barbarisk. Bland annat pekar Said på hur västerländska kulturer skapade orden terrorism och fundamentalism, och menar att dessa ord innebär makt för den som använder dem, men även ett utpekande för den som blir tilldelad ett sådant ord (Laughley 2007:140).

3.2 Dagordning och nyhetsvärdering

Adam Shehata (2012) menar att teorin om en dagordning handlar om vad medier har för makt över vilka samhällsfrågor som vi medborgare “ska anse” vara viktiga (2012:317–318). Dagordningsteorin kan undersökas genom att genomföra innehållsanalyser för att undersöka vilka frågor som frekvent förekommer i nyhetsrapporteringen. Det kan sedan med fördel jämföras med medborgarnas dagordning. Shanton Inyengar och Donald Kindler testade detta

genom att manipulera nyhetssändningar genom att fokusera på olika sakfrågor. Deltagarna i studien exponerades sedan för dessa frågor, och det påverkade deltagarnas opinioner då det kom fram att ju mer utrymme en sakfråga fick, desto viktigare uppfattades dessa frågor av deltagarna (Shehata 2012:322).

Maxwell McCombs och Donald Shaw undersökte detta och såg att det fanns starka kausala samband mellan de frågor som frekvent förekom i media och de frågor som medborgare ansåg vara viktiga (Shehata 2012:320). Bland annat kom de fram till det kända citatet att ”massmedia inte är särskilt framgångsrika i att tala om för människor vad de ska ha för åsikter, men de är oerhört framgångsrika i att tala om för sin publik vad de ska ha åsikter om”. Shehata menar att det går att dela in dagordningen på två nivåer. Den första nivån anses vara objekt, sakfrågor eller aktörer. Den andra nivån skiftar istället fokus på vad massmedia rapporterar om – till hur objekten beskrivs i nyheterna (2012:322–323). Dagordningens andra nivå handlar om hur attribut överskrivs på objekt. Det blir således laddade ord och beskrivningar som i sin tur kan påverka hur publiken tänker om en viss händelse.

Marina Ghersetti (2012) diskuterar vad som egentligen blir en nyhet och mer ingående vad som menas med nyhetsvärdering. Hon menar att det som presenteras i nyheterna inte är verkligheten, utan endast en bild av den. Den bild som presenteras är journalistens uppfattning som ska beskriva sin bild för allmänheten. På så sätt agerar en journalist som en gatekeeper och gallrar nyheter i flera steg (2012:206). Pamela Shoemaker definierar fem nivåer av gatekeeping: Hos journalisten som ska föra vidare sin bild av verkligheten, rutiner i produktionen, nyhetsorganisationens rutiner, på medienivå och på samhälls nivå (2012:207). På så sätt agerar journalisten likt en vakthund för vad som ska sållas igenom i nyhetsflöden och släpper igenom det som passar in i dess redaktionella innehåll. Av allt som sker i världen är det bara en liten del som medierna tar upp.

Ghersetti framhäver vissa kriterier en nyhet bör uppfylla. Nyheten ska innehålla närhet i tid och rum. Det ska både vara aktuella saker rent tidsmässigt, men även ha en närhet till publiken. Det ska vara sensationella och avvikande nyheter. Det kan handla om olyckor, sex, kändisar och sport. Det anses även vara tydligt att negativa nyheter får en större uppmärksamhet i media. Nyheten ska vara elitcentrerad. De vanligast förekommande enskilda aktörerna i media representerar någon form av politisk, ekonomisk, kulturell eller idrottslig elit. Slutligen ska nyheten vara förenklad, med ett avskalat språkbruk. En nyhet ska vara

lättläslig, en snårig text innebär istället att läsaren tappar intresse för texten. Ett exempel är att en nyhet handlar om en enskild kriminell handling – skulle det istället handla om sociala strukturer och samhällsproblem som skapar en större mängd brottslighet, skulle det vara för snårigt för den genomsnittlige läsaren (Ghersetti 2012:213–214).

4. Material och metod

4.1 Material

Vi har använt oss av verktyget Retriever för att samla in vårt material i form av nyhetsartiklar från Dagens Nyheter. Eftersom vi ämnar undersöka bevakningen av Norrland före och efter de nya norrlandsredaktionerna öppnade 4 april 2022 så har vi använt det datumet som utgångspunkt. För att göra en rättvis jämförelse så har vi använt artiklar från 4 april 2021 till 3 april 2022 i första urvalet. I andra urvalet har vi valt artiklar från 4 april 2022 till 3 april 2023.

Först ställde vi in Retriever för endast hämta artiklar från DN print. Sedan använde vi oss av sökord i Retriever för att få fram relevanta artiklar för vår studie. Det första sökordet vi använde oss av var *Norrland*. Vi inkluderade även Norrlands fem län, *Gävleborg*, *Jämtland*, *Västernorrland*, *Västerbotten* och *Norrbotten*. Totalt blir det sex sökord, vilket resulterar i 768 artiklar i *sökperiod 1*, och 811 artiklar under *sökperiod 2*. Dessa hämtades ner i två separata textfiler, med det totala omfånget 1579 artiklar. Materialet kommer i kapitlet att kallas för korpus.

4.2 Metodbeskrivning

Metoden vi ämnar använda är en kvantitativ metod, i form av en komparativ nätverksanalys. Då tidsaspekten skulle göra det svårt att tillämpa exempelvis en kvantitativ innehållsanalys, är den digitala textanalysen en adekvat metod då omfånget kan vara betydligt större med hjälp av digitala program. I detta kapitel kommer vi att presentera materialet och metoden, samt dess syfte kopplat till vår uppsats. Slutligen kommer metoden att diskuteras under metoddiskussionen.

4.3 Digital textanalys

En kvantitativ metod kan med fördel användas om en undersökning frågar i vilken utsträckning någonting förekommer och vilka skillnader och likheter som finns (Karlsson & Johansson 2019:171). Vi ämnar undersöka hur Dagens nyheters rapportering av norra Sverige ser ut, och vad det får för följder. Med tanke på uppsatsens empiriska omfång och tidsaspekt har vi valt att använda oss av en typ av digital textanalys som metod i vår uppsats, det vill

säga en analys som använder digitala hjälpmedel. Det går med hjälp av datorn att hitta mönster som mänskliga läsare lätt kan missa. Dessutom kan man med en digital metod med fördel behandla ett stort material med hög precision (Berglund, 2010:189).

Vi har i materialkapitlet beskrivit hur vi ska göra för att få ner vårt material, även kallat korpus. När vi väl har vårt korpus så följer en förberedelse inför analysen. Vi har i den här uppsatsen valt att använda en nätverksanalys för att undersöka DN:s rapportering om norra Sverige. Nätverksanalys kan användas för att kartlägga ett nätverk, samt broarna mellan dem. Det går också att använda en nätverksanalys för att kartlägga de största och således viktigaste noderna i nätverket och undersöka samt identifiera kopplingar mellan noder (Gunnarsson Lorentzen, 2021:164). Det finns två centrala begrepp i ett nätverk – noder och kopplingar. En nod motsvarar en punkt i en nätverksgrafik och en koppling motsvarar själva relationen mellan två punkter, som en samförekomstanalys. I en studie som vår uppsats, som inkluderar nyckelord som beskriver samma text, är det själva nyckelordet som är noden (Gunnarsson Lorentzen, 2021:162).

När vi samlat in vårt korpus så processade vi materialet i olika steg. Först “tvättade” vi materialet i ordbehandlingsprogrammet Sublime. Programmet Sublime är gratis och användarvänligt, med flertalet guider online på hur man kan tvätta sitt korpus. När man tvättar texter inför en textanalys så tar man bort ord som kan förhindra att man får ett meningsfullt resultat. Det kan till exempel vara HTML-markörer, olika typer av metadata eller annat intetsägande innehåll (Baltz & Norén, 2021:218). Vi började med att ta bort alla rader som innehåller “Http” i korpusen, då det av naturliga skäl inte är av relevans för oss. Vi tog även bort “==” då det användes av retriever för att skilja på artiklarna. Vi tog bort ord som Dagens Nyheter, DN, bildtexter, TT och copyright-markeringar.

Efter att vi har tvättat materialet så använde vi oss av verktyget Voyant Tools för att undersöka vilka ord som förekommer med varandra i textmaterialet. Vid första anblick såg materialet ut att innehålla endast stoppord. *Stoppord* är ord som inte säger någonting om materialet man vill analysera, ord som till exempel *i*, *och*, *som*, och *det*. För att bli av med stoppord kan man i Voyant lägga till en *stoppordlista*. Det finns en färdig lista med svenska stoppord i Voyant Tools, men vi lade även till egna ord som vi märkte var vanligt förekommande men inte bidrog med något av värde till vår analys av materialet. När man applicerar en stoppordlista försvinner omkring 70 procent av textmassan (Berglund,

2021:192). Det innebär till viss del att hela meningens ursprungliga version försvinner, men vi vill i en nätverksanalys framhäva betydelsebärande ord och anser att det är adekvat att använda en stoppordlista för att rensa bort ord utan större lingvistisk betydelse. Hela stoppordlistan finns som bilaga 1.

I Voyant Tools får man en första överblick av vilka ord som är vanligt förekommande i form av ett "ordmoln", och man kan med hjälp av detta se vilka ord som är vanligt förekommande. Vi gjorde även en manuell lemmatisering där vi gjorde om våra sökord till sin grundform utifrån våra sökord – Norrlands blev exempelvis Norrland. Vi valde även att inkludera ord som förekommer mer än 200 gånger till sin grundform, där svenska blev till svensk. Vi använde ett ordfönster på tre i Voyant, vilket innebär att alla ord som förekommer tre ord före och tre ord efter varandra räknas som samförekommande. Vi laddade sedan ner en *samförekomstmatris* från programmet, vilket man behöver för att göra en nätverksanalys. Vi valde sedan att ta bort alla ord som endast samförekommer en gång, då vi vill titta på de ord som samförekommer flest gånger, och de orden skulle ändå inte vara relevanta i vår analys. Vi laddade sedan hem samförekomsten och sorterade datan i Excel.

För att visualisera materialet har vi använt oss av programmet Gephi. Gephi är likt Sublime och Voyant ett gratisprogram, som är användarvänligt med ett stort användningsområde. Det finns även ett stort engagemang online, så om en stöter på problem finns det forum att ställa sina frågor på. Vi importerade vårt Exceldokument till Gephi och påbörjade visualiseringen. Till en början såg datan ut att vara en klump, men med hjälp av ett algoritmverktyg i Gephi, Force Atlas 2, kunde Gephi sortera ut orden så det blev mer läsbart. Sedan färgade vi noderna och kopplingarna för att det skulle bli tydligare att se vilka ord som förekommer med varandra. Vi sorterade även så att ett ord var tvungen att ha minst två kopplingar för att synas i visualiseringen. Det förenklade hur grafiken såg ut, och materialet blev således redo för analys. Sedan följde vi samma procedur för att tvätta och visualisera artiklarna från sökperiod två. Vi valde även att via Photoshop tydliggöra klustren med att ringa in dessa.

När vi har vårt resultat visualiserat i Gephi kan vi få en överblick av samförekomsterna i materialet. Med hjälp av det kan vi identifiera vad vi vill titta närmare på, eftersom den visuella representationen inte säger så mycket av sig själv, den visar vilka ord som förekommer med högst frekvens men det går inte att analysera endast med hjälp av visualiseringar. För att närmare undersöka materialet kommer vi använda oss av programmet

AntConc. AntConc är ett enkelt och smidigt program som fungerar oavsett operativsystem, det är gratis och kan hantera stora korpus (Berglund, 2021:207). AntConc har ett verktyg som heter "KWIC", vilket tillåter oss att se vart specifika ord ligger i meningarna, och till exempel vilka adjektiv som används i anslutning till dessa ord. Vi kan även spåra tillbaka samförekomster som vi ser i Gephi till enskilda artiklar med hjälp av AntConc. I AntConc har vi inte använt oss av en stoppordlista, eftersom vi vill läsa exakt hur nyckelorden har använts i meningar.

Många teoretiker har sina egna tolkningar på representation och olika sätt att använda begreppet. Som verktyg för att analysera innehållet i DN:s nyheter så kommer vi att avgränsa oss till Stuart Halls egna definitioner av representation. Avgränsningen sker för att den kvantitativa datan lämpar sig bättre för det mer översiktliga ramverket. Stuart Halls perspektiv på representation kan med fördel användas för att analysera resultatet i en kvantitativ undersökning. I analysen har vi även tidigare forskning att luta oss emot, med studier som berör periferier i form av såväl Norrland som andra platser i övriga världen. För att besvara frågeställningen kring centrum och periferier har vi ett stort antal tidigare forskningar som har tittat på hur det ser ut i andra delar av världen. Exempel som lyfts i delen om tidigare forskning inkluderar bland annat aspekter kring geografiska avstånd, "regionalitet" och institutionella periferier. Dessa perspektiv går att applicera i analysen av Dagens Nyheters rapportering av norra Sverige.

4.4 Metod- och materialdiskussion

Värdet i den digitala metoden finns i att både utveckla och komplettera de traditionella kvalitativa hermeneutiska läsningarna där man väljer ut ett mindre antal texter som anses viktiga (Jarlbrink, Snickars & Colliander, 2016:31). Uppsatsen hade med fördel kunnat använda en kvantitativ innehållsanalys för att besvara frågeställningarna, då en kvantitativ innehållsanalys används för att finna samband och eventuella skillnader. Men med tanke på det empiriska materialets storlek (1579 artiklar), samt uppsatsens tidsaspekt, är en digital textanalys mer passande det stora materialet. Vidare har en dator en enormt nyttig roll att sortera och identifiera ett stort material. Samtidigt är det viktigt att veta att en dator inte kan göra allt – för att öka studiens validitet är det upp till textanalytikern att få kontext i analysen, då det är något datorn inte klarar av (Krippendorff & Bock 2009, 401). Precis det gör vi med

hjälp av AntConc. Vi söker på enstaka ord och får upp orden i en lista där de förekommer i en kontext. Därefter går vi in i den artikeln och undersöker den närmare.

Vi har i vår uppsats använt oss av nyckelorden *Gävleborg, Jämtland, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten* och *Norrland* när vi gjort urvalet i vilka artiklar som ska inkluderas. Det finns diskussioner kring hur sökord får en nyckelroll i att sortera material, men samtidigt utelämnat material som skulle varit intressanta för uppsatsen. Åkerlund (2021:141–142) menar att det är viktigt att fundera kring vilket eller vilka begrepp som bäst kan användas för att fånga det som ska studeras. Hon menar att det finns en risk att det samlas in material som handlar om något helt annat, med tanke på att de sökord som använts har andra betydelser (Åkerlund 2021:142). Madeleine Eriksson (2010) använde sig av sökorden *Gävleborg, Jämtland, Västernorrland, Västerbotten, Norrbotten* och *Norrland* i samband med sin doktorsavhandling, vilket bidrog till att vi kände att det var adekvata sökord även för vår studie. De sökorden vi använt medför dock att vår datainsamling inkluderar material som handlar om Norrlandsregioner i statistiska undersökningar, exempelvis från sjukdomsfall från Covid-19 pandemin då den var pågående under den tidsram vi undersöker. Samtidigt försvinner även vissa texter som behandlar norrländska städer då en text om en norrländsk stad inte alltid innehåller ordet *Norrland* eller det län som staden tillhör, t.ex. att varje gång DN skriver om Umeå så skriver användaren de inte *Norrland* eller *Västerbotten*, vilket gör att den artikeln faller bort i och med vårt urval. Vi undersökte att lägga till de största städerna i respektive län i sökorden för att bredda vårt material, men då märkte vi att det följde med material som sportresultat, tabeller och väder vilket skulle medfört ett tidskrävande arbete att sortera ut från materialet. Vi testade även att ha med Umeå och Luleå i materialet, då det var där DN valde att öppna redaktioner, vilket i sin tur ökade förekomsten av nämnda städer, samtidigt som det skulle bidragit till en snedvridning av materialet då nämnda städer skulle få ett stort fokus. Då vi valde att undersöka representationen av hela *Norrland* och inte bara Umeå och Luleå, så bidrog det till att vi valde att ta inspiration från Madeleine Erikssons doktorsavhandling och sökorden hon använde.

Ytterligare en fördel med en digital textanalys är att i motsats med andra kvantitativa metoder som till exempel kvantitativ innehållsanalys, så gör man inte upp några fördefinierade kategorier. Resultatet blir därför inte påverkat av vilka förutfattade meningar man hade innan man gick igenom materialet (Baltz & Norén, 2021:213). Hade vi istället gjort en kvantitativ innehållsanalys så hade vi behövt göra upp ämneskategorier som till exempel *sjukvård* och

djur och natur i ett kodschema där vi sedan sorterar in artiklarna. Med det tillkommer den oundvikliga risken att utelämnas någon kategori som hade varit relevant och påverkat analysen. Den kvantitativa innehållsanalysen är en bra metod för att granska kvantitativa data, men för den här specifika uppsatsen blir materialet helt enkelt för stort. Då vi har laddat ner ett stort material från en specifik tidsperiod, minskar risken att våra egna förutfattade meningar styr materialet, vilket i sig höjer uppsatsens validitet. Däremot väljer vi ut specifika sökord som påverkar själva materialet. Att vi väljer att inkludera län istället för exempelvis städer innebär att en viss typ av artiklar som inte tillför tyngd i materialet följer med. Men skulle vi istället valt vissa specifika städer så skulle andra norrländska städer inte följa med i materialet.

Det finns fler fördelar – en dator har förmågan att genomarbeta ett större antal artiklar på bara några få minuter, något som skulle ta lång tid att koda manuellt. Ytterligare en fördel med en digital textanalys är att det finns program som Gephi som har förmågan att visa materialet på ett visuellt begripligt sätt. En nackdel med Gephi är dock att det inte finns en “ångra-knapp”, vilket kan förhindra att man testar sig fram genom programmet och får börja om från början om programmet hänger sig eller om det blir fel. Men så länge analysen inleds i ett tidigt skede av uppsatsarbetet så bör det ändå inte vara en faktor.

Sedan finns det argument om konsten att visualisera. Johan Jarlbrink (2021:182) menar att en visualisering inte är en neutral kanal, utan det är en kanal som resultat av urval, filtrering, grafiska element som framhäver vissa punkter och placerar annat i bakgrunden.

Visualiseringen är både ett stöd men även belägg för läsaren att se och enkelt ta till sig det skaparen av visualiseringen vill ska synliggöras. Samtidigt som visualiseringen i Gephi eller liknande program synliggör relationer kan de också styra hur tolkning sker utifrån nodernas position. Noder som placeras nära varandra uppfattas ofta höra ihop, även om relationerna kan vara svaga eller obefintliga (Jarlbrink 2021:276). Men visualisering kan även vara ett bra redskap som åskådliggör förändring över tid, utforskande av relationer och mönster, något vilket vi ämnar göra i vår uppsats. David Gunnarsson Lorentzen (2021:183) diskuterar hur visualiseringar av materialet kan bli manipulativa om uppsatsförfattare inte är transparenta med sina val. Vi menar att vi utförligt gått igenom steg för steg hur vi har gjort, allt för att studien ska vara genomförbar oavsett vem som gör det. Detta ökar studiens reliabilitet, eftersom vi utförligt har testat och förklarat steg för steg hur man går tillväga för att göra en likvärdig studie och få samma resultat.

5. Resultat och analys

Analyskapitlet är uppdelade i före och efter öppningen av DN:s nya redaktioner, där kapitlen inleds med att presentera graferna som skapats genom Gephi. Noderna, dess storlek och broarna mellan ord är centrala i analysen. Storleken på noderna bestäms av hur frekvent ordet kopplas till andra ord – ju större storlek desto större samförekomst. På samma sätt påverkas länkarnas bredd av hur frekvent det ordet kopplas till ett annat – ju större bredd desto större samförekomst.

Vi börjar båda analyskapitlen genom att presentera grafen och intressanta mönster i dessa. Därefter lyfter vi ut vissa, till uppsatsen, intressanta ord och sätter sedan in orden i en kontext med hjälp av AntConc. Slutligen visar vi dessa med exempel från DN och tillämpar tidigare forskning och teori. Vi har även betonat vissa ord, dels för att visuellt framhäva orden, men även för att orden ses som nyckelord och värdeladdade.

gå igenom två genomgående teman i kapitlen nedan. Dessa fyra innehöll fler samförekomster med varandra och ringades därför in separat.

5.1.1 Sverigecentrering

Flest sammankopplingar av alla ord har *Sverige* (270 kopplingar). I artiklar om Norrland nämns alltså landet väldigt ofta och journalistiken i Dagens Nyheter sätter fokus på Sverige i rapporteringen om Norrland. Nätverket visar att *Stockholm, svensk* och *Sverige* är stora kluster, vilket visar att det finns en stark nationell koppling till nyheter som i första hand handlar om Norrland. Om man har samtidigt har i åtanke att vi när vi sökt på perioden har vi använt specifika sökord för att få fram nyheter som berör Norrland, men trots det är Sverige och Stockholm stora kluster, är det intressant ur ett analytiskt perspektiv. Det kan kopplas till Mike Cormack (2011:124) som menar att det i många fall finns potential att använda en regional vinkling i nyheter, men att det sällan sker, utan nyheter utgår från en nationell kontext.

Det lokala perspektivet är inte närvarande i många artiklar från den här tidsperioden, då nyhetshändelser ofta kopplas till vad det innebär för hela Sverige istället för att fokusera på det lokala. Detta trots att regionerna har använts som sökord, vilket innebär att de omnämns i många av artiklarna. Eftersom det inte fanns några lokala redaktioner vid den här tidpunkten är det rimligt att anta att det lokala perspektivet inte var en del av deras strategi. Exemplet nedan är från en artikel om en kontroversiell gruvsatsning i Kallak. I artikeln är det ett tydligt fokus på hur viktig gruvindustrin är för Sverige.

Det finns ett flertal större misslyckanden inom **gruvindustrin i Sverige**, där skattebetalarna lämnats med notor på mångmiljonbelopp för saneringskostnaderna som krävs när gruvan gått i **konkurs**. Gruvorns avfall kan annars ge stor påverkan på miljön i form av tungmetaller som sprids i sjöar och vattendrag. Exempel på konkurser är vid Blaikengruvan i Sorsele i **Västerbotten**, där företaget Scanmining drev upp aktiekursen och sålde när kursen stod som högst. Därefter gick bolaget i konkurs.

Dagens Nyheter 30 januari 2022, egen betoning

I ovan nämnda artikel handlar det om misslyckanden, konkurser och skattebetalare som måste betala mångmiljonbelopp. Det är också ett fokus på Sveriges roll i det hela, utan att egentligen nämna Norrlands roll. Tar man i beaktning att det finns värderingar i vad som blir en nyhet, så menar Gherseti (2012:213–214) att det är tydligt att negativa nyheter får större uppmärksamhet i media, och i synnerhet när det gäller nyheter kopplat till gruvor.

Ett annat kriterium en nyhet bör uppfylla är att den ska innehålla sensation och något avvikande (Ghersetti 2012:213–214). Citatet nedan från en artikel om byn Duved, Jämtland, visar på avvikande nyheter.

Duved ska bli en framtidens by. En pilot för den nya landsbygden med målet om en **Duvedsutställning 2025** motsvarande **Stockholmsutställningen 1930**. Till skillnad från stora delar av **svensk landsbygd** är Duved en växande by med ökande inflyttning.

Dagens Nyheter 27 november 2021, egen betoning

I artikeln finns det ett tydligt tema för svensk landsbygd, och nyheten i sig är att Duved visar en ökande inflyttning, till skillnad från större delar av svensk landsbygd som konstant kämpar med att få nog med folk till sin kommun. Duved ligger i Åre kommun, en kommun som har en tågstation och ett näringsliv som har starka kopplingar och förbindelser till Stockholm. Skribenten väljer även att göra jämförelsen mellan Duved och Stockholm där Duved ser upp till Stockholm som en sorts förebild. Det står dock aldrig i texten att Duved är Åre kommun, utan det står att det ligger i Jämtland. På så sätt kan läsaren uppfatta det som att Duved är en liten by, men i själva verket är Duved ett stenkast från Åre, vilket troligen bidrar till att Duved växer i jämförelse med andra byar runt om i norra Sverige. Det kan ha att göra med ytterligare en nyhetsvärdering, närhet i tid och rum. Närhet i tid och rum innebär inte bara att den ska vara tidsmässig, utan den ska även passa in för publiken (Ghersetti 2012:213–214). Att DN väljer att visa en by utanför Åre som positivt exempel, kan indikera vilken publik de riktar sig till – läsarna i Stockholm. Åre är nämligen ett populärt resmål för människor från Stockholm (SVD, 2020).

5.1.2 "Det nya Norrland"

I DN:s rapportering under första sökperioden förekommer ordet *ny* med ord som *investeringar*, *kärnkraft*, *elproduktion* och *möjligheter*. Delnätverket är sammankopplat med nätverket *Sverige*, vilket kan betyda att ordet *ny* var vanligt förekommande i all bevakning av DN, och inte bara det som framförallt handlar om Norrland. Det går även att se en koppling mellan *ny* och *Stockholm*. Ordet *ny* kan symbolisera att området norra Sverige är under pågående förändring och utveckling, vilket var ett av skälen till de nya redaktionerna enligt DN själva.

Citatet nedanför är hämtat från en artikel om Trafikverkets satsningar på en ny stambana i norra Norrland. Samtidigt ger citatet bilden att satsningen endast sker på grund av den ständiga utvecklingen i norra Sverige och dess innehav av järnmalm och industriella satsningar. I citatet ser vi Lena Erixon, generaldirektör för Trafikverket, uttala sig om industrietableringar i norra Norrland.

Den **nationella** planen innehåller också en **ny satsning** på både vägar och järnvägar i norra **Norrland**.

– Det är viktigt med tanke på de industrietableringar som sker där. Vi ser att det här kommer att öka **behovet** av transporter, inte minst på Malmbanan. Och vi behöver komma i gång snabbt, säger generaldirektör Lena Erixon.

Hon syftar bland annat på Northvolts batterifabrik i Skellefteå och **utvecklingen** av fossilfritt stål och fossilfri järnmalm som sker i Luleå och på andra platser i **regionen**.

Dagens Nyheter 30 november 2021, egen betoning

Efter en närmare genomgång av artiklarna innehållande *ny* visade att det handlar om förändring och utveckling i Norrland. Eriksson menar att norra Sverige ofta pratas om och uppfattas av representanter av den politiska eliten (2010:51–52). Det i sin tur kan leda till att det finns ett underlag till politiska och ekonomiska beslut. I många fall när *ny* förekommer, förekommer även nationella politiska positioner som i sin tur representerar bilden av en region som är beroende av bidrag från staten (Eriksson, 2010:52), vilket speglas i Lena Erixons uttalande. Vidare menar Ghersetti (2012:213–214) att en elitcentrering ofta ger mer tyngd i en nyhet, och att det lyfter värdet av nyheten, trots att det i det här fallet kanske borde handla om vilka som berörs av de nya satsningarna. Geografiska platser spelade en stor roll under sökperioden eftersom fyra av sju delnätverk kan kopplas till en plats. Av delnätverken är endast *ny*, *barn* och *svensk* inte en beskrivning av en plats. *Län* är vanligt förekommande och kopplas ihop med olika län såväl som med delnätverket *region*, som har en tydlig koppling med Covid-19 pandemin. Ett utmärkande ord som *län* sammankopplas med är *kronor*. I utdraget nedan är varken orden *län* eller *kronor* med, men förekommer senare i artikeln. Utdraget är från ingressen av artikeln ”Norrland skriker efter arbetskraft – kommunalråd vädjar om flyttbidrag” och sammanfattar mycket av den röda tråden vi kan se i artiklarna under den här sökperioden.

Oron för kannibalism på arbetsmarknaderna i norra Sverige växer när de **gröna industrierna** gasar på. Nu vill toppar i Norrbotten och Västerbotten se att **staten betalar** för att få människor från södra Sverige att flytta uppåt.

Dagens Nyheter 28 juli 2021, egen betoning

Industrins tillväxt i “norra Sverige” konstateras när “de gröna industrierna gasar på”. Men i direkt anslutning till tillväxten beskriver man hur “toppar” i Västerbotten och Norrbotten vill få människor från södra Sverige att flytta upp genom att betala dem. Ett Norrland som ska locka människor från södra Sverige genom pengar, stödjer bilden av södra Sverige som “normen”. Ett perspektiv som Gunnar Nygren och Kajsa Althén lyfte, vilket innebar en bild av Sverige som ett kluvet land (Nygren & Althén, 2014:43). Samtidigt förstärks bilden av Norrland som en bidragsberoende region. Madeleine Eriksson menar att DN:s journalister bygger upp nyheter för att norrlänningar och den svenska staten ska bli motpolen med ett ständigt agg från norrlänningen gentemot staten (2010:60). Det förstärks genom att “toppar” i Norrbotten och Västerbotten vill se att staten betalar för att tvinga människor att flytta uppåt, då Norrland framställs som en region som behöver statlig hjälp.

Nära förknippat med orden *ny* och *Sverige* var ordet *bygga*. Vid närmare analys av artiklarna i urvalet gick det att se att artiklarna handlade mycket om bostäder. Anmärkningsvärt nog är citatet nedanför från en kulturrecension om en pjäs i Skellefteå, där fokus inte alls låg på själva pjäsen utan skribenten valde även att vinkla artikeln på nybyggandet i Skellefteå.

Skellefteå rapporteras vara på väg att bli ett **postfossilt Klondike**.

Från när och fjärran strömmar människor till bygden för att bygga och jobba på batterifabriken Northvolt. Det finns arbete i överflöd, men inga bostäder. Det är nästan omöjligt att uppbringa ett hotellrum i stan **en vanlig regnig och mörk** onsdag i november.

Dagens Nyheter 18 november 2021, egen betoning

En intressant aspekt i artikeln är att författaren beskriver bostadssituationen dramatiskt när han säger att det inte finns några bostäder alls i Skellefteå. Frasen “postfossilt Klondike” används för att beskriva Skellefteå. Klondike var ett gruvsamhälle i nordvästra Kanada, och “guldruschen i Klondike” innebar stor migration till samhället när det fanns stora arbetsmöjligheter. Idag används Klondike inom populärkultur som en symbol för ett samhälle som står framför en stor förändring. Det sätt man använder i denna artikel faller inom ramen för det man brukar kalla som exotifiering, där beskrivningen av Skellefteå jämförs med Klondike. Likt Saids teori om orientalism är det en bild där väst ses som normen och öst, Skellefteå i det här fallet, ses som primitivt och kargt (Laughley 2007:139). Den här jämförelsen sker ungefär ett halvår innan norrlandsredaktionerna öppnar. Det är en kulturell artikel, som visserligen har en lösare ton än en allvarlig nyhetsartikel, men sättet Skellefteå

beskrivs bidrar till att staden målas upp som ett ogästvänligt ghetto där det är mörkt och regnigt, likt vad Tumber (2011) såg i nyheter som handlade om andra länder än England i Storbritannien. Skellefteå får rollen som orienten där det är mörkt, regnigt och hårt. Samtidigt får Stockholm och södra Sverige rollen som västvärlden, där det är raka motsatsen (Laughley 2007:140).

Även *vindkraft* är kopplat till *ny*. Exemplet nedanför är från en artikel med rubriken “Så blev ett statsägt kinesiskt bolag storägare av svensk vindkraft”. I artikeln beskrivs utvecklingen av ny vindkraft i Norrbotten som ett naturfenomen.

För några år sedan var det här en **avbefolkningshotad avkrok**, inte långt ifrån polcirkeln. Nu arbetar ingenjörer, tekniker och konstruktörer från ett 30-tal olika nationer i området. **Nya vindkraftverk** poppar upp som svampar ur marken.

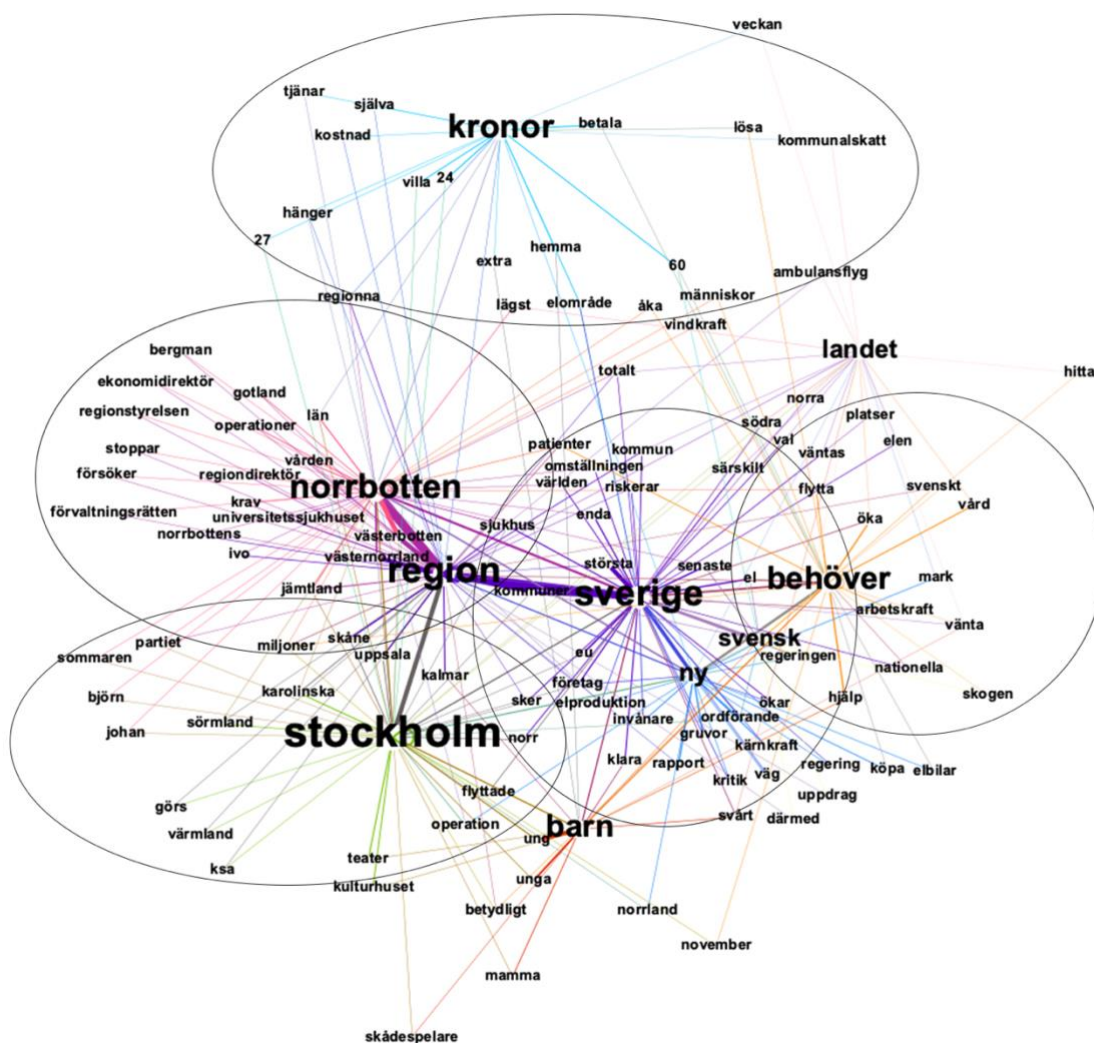
Dagens Nyheter 13 november 2021, egen betoning

Platsen där man intervjuat människor är Åträsk i Norrbotten beskrivs som man ser ovan som att det innan vindkraftssatsningar var en “avbefolkningshotad avkrok”, vilket innebär att Norrland är under förändring. Att man nämner polcirkeln som “inte långt ifrån” är anmärkningsvärt. Det är nämligen 17 mil mellan Åträsk och Polcirkeln, lika långt avstånd som det är mellan Stockholm och Gävle. Med samma logik borde man beskriva distansen mellan Stockholm och Gävle på samma sätt, men troligen handlar det om ett försök att exotifiera Norrland som en del av det arktiska området. Användningen av frasen “avbefolkningshotad avkrok” kan i sin tur påverka publikens uppfattning om byar i norra Sverige. Dagordningsteorins andra nivå handlar om hur attribut överskrivs på objekt genom bland annat laddade ord och beskrivningar (Shehata 2012:322–323), det kan i sin tur leda till att publiken uppfattar Åträsk i det här fallet, men även andra norrländska byar som just det, en “avbefolkningshotad avkrok”. Platsens utveckling innebär att fler nationaliteter kommit till området vilket bör ses som positivt i artikelns uppbyggnad, samt att det byggs nya vindkraftverk trots att användningen av energin från vindkraftverken är som störst i södra Sverige. Bilden av Norrland som beskrivs stämmer in på Madeleine Erikssons (2010:56) studie där DN talar om hur regionen har det kämpigt med emigration.

Resultatet visar att det finns en tydlig Sverigecentrering i DN:s artiklar före de öppnade sin redaktion, då Sverige är det enskilt största ordet. Bilden av Norrland är annars mörk, regnigt och karg, och i viss mån beroende av bidraget från staten. Men det finns även positiva

exempel där norrländska byar visar en ökad inflyttning. Det är tydligt att det är en region i förändring – det har varit en “avbefolkningshotad avkrok” men tack vare vindkraftverk är det nu en het industriell metropol.

5.2 Perioden efter DN:s satsning

Diagram 2: Samförekomster från DN:s rapportering från 4 april 2022–3 april 2023.

Det andra nätverket består av 811 artiklar, vilket är 43 fler än första nätverket. Vid första anblick märker man att det finns fler stora ord i det andra nätverket, vilket innebär att fler ord samförekommer ofta med andra ord. Sammankopplingarna varierar från två till 155. Det ordet med flest sammankopplingar är *Stockholm* (155). Fem kluster har ringats in på diagrammet ovan, och i det här kapitlet har vi likt förra sökperioden identifierat två teman som vi kommer gå in djupare på.

Fokus har alltså skiftats från landet i första sökperioden till huvudstaden i andra. Ett större fokus på landets "centrum" efter den nya satsningen i artiklarna om Norrland. De orden som är centrala i vardera kluster är *Norrboten, region, Sverige, behöver, svensk, ny, barn, Stockholm, landet* och *kronor*. I jämförelse med första nätverket kan man också se en högre *mellanviktscentralitet*, vilket visar på att det finns större samband mellan de olika delnätverken (Gunnarsson Lorentzen, 2021:180). Dessa visualiseras i nätverket i form av tjocka linjer mellan delnätverk som till exempel *region* och *Sverige*. Noterbart är också att det är fler värdeladdade ord i andra diagrammet. Namn på län och kommuner är inte kopplade till varandra i lika hög utsträckning, utan sprids ut mer med kopplingar till andra mer beskrivande ord. Till exempel kopplas *Västerbotten* till *Universitetssjukhuset* och *Jämtland* till *Förvaltningsrätten*.

5.2.1. Stockholmscentrum och Norrbottensperiferi

Ett ord som är betydligt större i det här nätverket är *Norrboten*. Det förekommer alltså med flera ord under den här sökperioden. Norrbotten är också ett av länen där det öppnades en ny redaktion inför sökperioden, vilket är den rimliga förklaringen till varför frekvensen ökat. De ord som förekommer med *Norrboten* är bland annat *vården, stoppar, försöker, krav*.

Noterbart är att *region* och *län* är viktiga ord i båda sökperioderna. De enda stadsnamnen som förekommer i Diagram 2 är Uppsala och Stockholm. En anledning till att länen tar så pass stor del i nätverket är att Norrlands fem län har använts som sökord för att ta fram materialet. Det har säkerligen bidragit till att andra län tagit plats i nätverket, då län kan nämnas i samband eller i jämförelse med varandra. Det nordligaste länet, Norrbotten, har överlägset flest samförekomster av de fem länen, trots att det även öppnades en redaktion i Västerbotten. Grafen visar ett starkt samband mellan Norrbotten och Västerbotten, vilket innebär att de ofta nämns tillsammans. Det kan ha flera orsaker, men bland annat dess geografiska närhet då de gränsar till varandra. Om man tittar på Stockholm, som är ett eget delnätverk, så ser man kopplingar till ord som *miljoner, partiet, och teater*. Ord som kopplades ihop med ett annat delnätverk, *Norrboten*, och kan anses som negativt laddade som *stoppar* och *krav*, kopplas inte ihop med Stockholm. Diagrammet förstärker bilden av att Norrland skrivs om i mer negativ bemärkelse än storstaden Stockholm.

Ett intressant ord att studera är *behöver*, då de kan säga något om DN:s bild av vilka behov som finns i Norrland under sökperioden. Diagrammet visar att ordet samförekommer med många ord, bland annat *vård*, *arbetskraft* och *hjälp*. Behöver kopplas inte ihop med någon geografisk plats förutom *Sverige*, vilket innebär att det inte finns starka samband med ortnamn i specifika meningar. Men klart står att ordet används i samma artiklar som Norrland eller något av dess län nämns. Ord som kopplas till *behöver* är också i sin tur kopplade till geografiska platser. *Patienter* kopplas till exempel till både *behöver* och *Norrbotten*. Ord som går att koppla till vården förekommer i många kluster, men *behöver* är som ett talande exempel på hur diskussionen ser ut kring vården i Norrland.

Ordet *kronor* är ett delnätverk, vilket inte är så förvånande eftersom artiklar i många tidningar handlar om ekonomiska faktorer. Till skillnad från första sökperioden så finns det i diagram 2 fler noder som är kopplade till ordet. Två av orden som kopplas till *kronor* är *kostnad* och *betala*, vilket förstärker bilden av Norrland som en börda (eller kostnad) för resten av landet att bära. Det ordet som talar emot den bilden är att *kronor* även kopplas ihop med *tjäna*. För att försöka förstå hur *kronor* används i artiklarna så undersökte vi i AntConc. Där såg vi att ordet ofta används som uträkning av hur mycket pengar man antingen sparade eller tjänade till följd av olika händelser.

På DN:s insändarsida kan man se *kronor* användas i kontext i samband med en debatt om skatteskillnader runt om i landet. Insändare är en del av en tidnings utbud och är en plats för åsikter från läsarna som kräver godkännande av redaktionen. Kommunen Dorotea, hemmahörande i Västerbotten, nämns i artikeln som ett exempel på en kommun med hög skatt. Samtidigt används Stockholm som ren motsats, och kan ses som en kommun där skatten inte alls är lika hög som i Västerbottens inland.

“Dorotea är den kommun som har **högst kommunalskatt**. Ett par i Dorotea som tillsammans tjänar 75 000 **kronor** i månaden betalar 45 000 kronor mer i kommunalskatt per år än **ett par i Stockholms stad** med samma inkomst.”

Dagens Nyheter 8 december 2022, egen betoning

Utdraget visar på ett exempel som styrks i nätverket, att Stockholm används i relation till många andra ord i nätverket. Att Doroteas kommunalskatt direkt kopplas till Stockholms påminner om det institutionella nyhetsstrukturen som Andy Price (2011:73) konstaterade mellan metropol och regioner. Trots att nyheten handlar om en kommun i Västerbotten så

jämförs det med ett exempel från Stockholm, vilket kan bidra till bilden av Stockholm som centrum och Västerbotten som periferi.

Ett omskrivet ämne om Norrland under den här sökperioden är järnmalmgruvan i Kallak, något som också syns i nätverket. Gruvan har en viktig roll i den svenska järnindustrin så att den rapporteras om är naturligt. Men kollar man på nätverket så är ord som *kallak* och *gruva* inte närvarande. Detta trots att ordet *Norrbotten* är en av de allra största i nätverket. I Stuart Halls teori om “de andra”, så pratar han om när man väljer ut några enskilt utmärkande karaktärsdrag hos en person eller plats och reducerar dem till just det (Hall, 2011:247). I redaktionens nyhetsrapportering kan man därför se hur man rapporterar om “de andra”, och vilka karaktärsdrag man använder för att representera dem. I utdraget nedan har DN gjort en bred generalisering där man lyfter vindkraft, industrier och nya gruvor i norra Sverige. Allt detta finns i “norra Sverige”, men DN gör det extra tydligt att det ligger i fokus för deras rapportering.

Planer på vindkraft, **nya** industrier och gruvor i norra Sverige leder till **konflikter** om markområden. Ett omdebatterat exempel är planerna på en järnmalmgruva i Kallak, **på samiska Gållok**, utanför Jokkmokk. Även en grafitfyndighet i Vittangi, sydost om Kiruna, har lett till konflikter.

Dagens Nyheter 15 oktober 2022, egen betoning

Missnöje och konflikter är enligt teorier om nyhetsvärdering sådant som läsarna intresserar sig av och klassas som “bra nyheter” (2012:213–214). I exemplet ovan så beskriver DN en pågående konflikt om marken i norra Sverige. Det beskrivs som ett problem, och de främsta anledningarna till konflikten är utvecklingen av ny vindkraft, industrier och gruvor. Utvecklingen av Norrland inkluderar enligt artikeln även konflikter och missnöje. I utdraget använder man sig av etiketten “norra Sverige”. Det är samma etikett som används som kategori på tidningens webbplats. Den täcker ett väldigt stort område, och använder man termen norra Sverige i det här sammanhanget kan det innebära vad som helst inom ungefär 60 procent av Sveriges yta. Notera även att DN väljer att inkludera det samiska namnet på Kallak (Gållok), vilket indikerar en högre kännedom från redaktionen och en sorts självmedvetenhet. Samtidigt kan det medföljas att det tolkas som en exotifiering, där det samiska namnet används för att stärka bilden av “det andra”.

Utöver markkonflikter, så rapporterar DN också mycket om andra aspekter av den växande industrin i Norrland. Även här ligger ofta besvikelse och missnöje i fokus. Att nya

arbetstillfällena beskrivs som ett problem på det här sättet påminner om tendenserna som Howard Tumber (2011:166–167) såg i nyhetsstrukturen i Storbritannien. Nationella medier hade enligt Tumber en tendens att lyfta nyheter som berör periferin (Norrland) som ett nationellt problem. Läs nedan ett exempel på när DN skriver om behovet av arbetskraft i Norrbotten som ett “krav”.

Redan i dag gör stadsflyttarna i Malmfältskommunerna Kiruna och Gällivare byggbranschen het. De kommande åren kommer flera stora **industriprojekt** påbörjas i Norrbotten som kommer att **kräva** tusentals byggnadsarbetare. **Bristen** på arbetskraft gör att utländska företag etablerar sig.

Dagens Nyheter 19 maj 2022, egen betoning

I “Svartjobb och säkerhetsbrister på byggen i norr” beskrivs industrins påverkan på städerna Kiruna och Gällivare. Stadsflyttarna till följd av exploateringen av malmfälten beskrivs som positiv för byggbranschen. När nyhetsmedier har frågat invånarna i städerna är reaktionerna inte enbart positiva, eftersom familjer tvingas flytta från sina hem mot sin vilja (SVT, 2022). DN:s rapportering kan i det här fallet tolkas som “Stockholmsperspektivet”, där tidningen väljer att lyfta arbetstillfällena, utan att nämna de som tvingas flytta. Behovet av arbetskraft beskrivs som ett “krav”. Madeleine Erikssons avhandling visade en bild av Norrland som problematisk, bidragsberoende, med hög arbetslöshet och kämpigt med emigration (Eriksson 2010:56). Här är bilden istället en som pekar mot en låg arbetslöshet där det krävs migration istället för emigration. Det är inte bara Norrbotten som jämförs med Stockholmscentrat. I citatet nedan är det Västernorrland som ställs mot huvudstaden i en ledartext som handlar om utbildning och elstöd.

Varenda kommun i Västernorrland har en **lägre andel högutbildade**, inte bara **jämfört med Stockholm**, utan även med riksnittet. I Sollefteå är rent av andelen högutbildade (16,4 procent) lägre än andelen **bidragsförsörjda** (17 procent).

Dagens Nyheter 19 oktober 2022, egen betoning

I Stuart Halls resonemang om “de andra” är *stereotyper* ett välanvänt begrepp som beskriver hur människor pratar om andra personer utanför sin egen kultur. Stereotyper väljer ut några enskilt utmärkande karaktärsdrag hos en person och reducerar personen i fråga till just det. Karaktärsdragen är ofta lätta att uppfatta och allmänt vedertagna. Det är ofta de exkluderade som utsätts för stereotyperna (Hall, 2011:247). I utdraget ovan har ledarskribenten på DN använt sig av statistik för att stärka sitt argument. När man väljer statistik gör man ett urval,

då statistik finns i allting runt omkring oss. För att välja rätt statistik måste den vara enkel för läsaren att förstå, eftersom det är en viktig komponent för en “bra nyhet” (Ghersetti 2012:213–214). I det här fallet har man valt en statistik som ställer Västernorrlands befolkning direkt mot Stockholm, och beskriver den som lågutbildad och beroende av bidrag. En beskrivning som stärker bilden av Norrland som “de andra”, då statistiken stärker stereotypen. Norrland som de “gnälliga” och bidragsberoende är också något som Madeleine Eriksson tar upp i hennes avhandling. Norrlänningar sågs som krävande, tänkande och ständiga motståndare (2010:62). Det går att förklara skeendet med lägre utbildade i Västernorrland kontra Stockholm, exempelvis avsaknaden av nära universitet eller högskolor, men skribenten förenklar statistiken för att stärka sin poäng.

5.2.2 Medieskuggan av Norrland

Sökordet *Gävleborg* förekommer inte alls i nätverket från Gephi. Det innebär att Gävleborg inte förekommer tillsammans med något annat ord mer än en gång under ett års tid i DN:s rapportering av norra Sverige. Städer i Gävleborg kan möjligtvis vara mer rapporterade om, men de syns inte i det insamlade materialet då vi använde oss av regionerna som sökord. Gävleborg sticker ändå ut, då alla andra sökord förekommer i nätverket. Enligt Gunnar Nygrens definition så är Gävleborg ett samhälle i medieskugga i DN:s nyhetsrapportering. Rapporteringen om området är bristfällig, vilket är en aktiv prioritering från redaktionen. Gävleborg ligger inom det geografiska området *Norrland*, men har ändå en lägre bevakning. Gävleborg är Norrlands sydligaste län. Det kan tolkas som att DN väljer att fokusera på det som klassiskt benämns som “Norrland på riktigt”, vilket generellt är de två nordligaste länen, Västerbotten och Norrbotten, där redaktionerna finns. Även Madeleine Eriksson menar att Gävleborg inte förekommer i alls samma frekvens i nyhetsrapporteringen som andra Norrlandslän, och att Norrland ofta klumpas ihop då specifika drag av Norrland ses som applicerbara till hela regionen (2010:59). Utöver Gävleborg så är det väldigt många stora städer i Norrland som inte förekommer alls i nätverket. Även fast städerna i sig inte var sökord, så hade man kunnat förvänta sig att vissa skulle förekomma ändå när alla län fanns med i sökningen. Trots att man inte är med i nätverket så betyder det inte att det inte har skrivits alls om städerna, då de helt enkelt kan förekomma men inte med nog stark samförekomst.

Studier om medieskugga tar inte bara hänsyn till hur mycket det rapporteras om ett visst område, utan även hur rapporteringen ser ut och vad som framhävs. 2014 undersökte Gunnar Nygren och Kajsa Althén utifrån ett landsbygdsperspektiv på DN:s nyhetsvärdering under två veckor vardera åren 2004 och 2014, både till omfång och inriktning. De kom fram till att landsbygden domineras av nyheter om olyckor och brott - utöver utflykterna som kan erbjuda natur, kultur och trevliga hotell (Nygren & Althén, 2014:43). De gånger som Gävleborg förekommer i andra sökperioden är det ofta fokus på kulturella evenemang, och mindre på industri, nya satsningar och andra saker som det ofta bevakas om i Norrbotten till exempel. Nedan är ett typiskt utdrag från en artikel om Gävleborg.

Salad Hilowles dubbelutställning "Homecoming" visas parallellt på Läns museet och Konstcentrum i Gävle. Satsningen är unik, det är första gången någonsin som de två konstinstitutionerna samarbetar på det här sättet.
Dagens Nyheter 7 september 2022, egen betoning

Dessa typer av recensioner är en väldigt stor del av DN:s bevakning av Gävleborg även efter de nya redaktionerna i Norrland. Inga städer i Norrland finns representerade. Alla fem län i Norrland användes som sökord under insamlingen av artiklar, men trots det är ingen stad i Norrland med i diagrammet. Det innebär att ingen stad i Norrland har mer än två kopplingar till andra ord i materialet. Detta beror till viss del på att städerna inte var sökord som användes i urvalet och att stadsnamn inte förekommer i samma utsträckning som regioner är därför att vänta. Det går trots det att anmärka på att städerna nästan helt är uteslutna från det framtagna nätverket ur Gephi. Man kan till exempel konstatera att *Stockholm* är ett stort nätverk, trots att det inte heller är ett av sökorden. Samma sak gäller inte för någon av städerna i Norrland. Det betyder att man sällan använder regionerna och städerna i samma artiklar. Norrländska städer är trots den nya satsningen i medieskugga i det insamlade materialet.

Ett skäl till att mediebilden kan avvika från verkligheten är publikens kunskaper och attityder, något som nyhetskällor anpassar sig till i deras bevakning (Nord & Nygren, 2002:30). Att DN förenklar rapporteringen om Norrland genom att använda regionala begrepp istället för stadsnamn kan förklaras av att publiken har högre kunskap om län än städer i Norrland. Större geografiska områden som län kan vara enklare att förstå var det ligger än en stad som stora delar av publiken inte hört talas om. Speciellt om staden ligger i "periferin" för läsaren. När DN skriver om städerna i Norrland finns det tydliga mönster i bevakningen. För exempel har vi sökt på artiklar där DN skriver om Norrlands största stad, *Umeå*. Där är vanliga ämnen

Umeå universitet, Umeå IK, och Norrlands universitetssjukhus. Nedan är ett exempel på hur DN skriver om Umeå.

Inne i lastbilen finns bland annat ett inbyggt kök och två sängar som kom till användning när han åkte på semester under en vecka i somras. En av resorna gick till **Åsele, landets A-traktortätaste** kommun per capita. Men även i **Umeå kommun**, där Robin Brännström bor, syns betydligt **fler A-traktorer** på vägarna, med en fördubbling under de senaste åren.

Dagens Nyheter 11 november 2022, egen betoning

Artikeln handlar om en ung kille från Umeå som kör en väldigt stor A-traktor (en lastbil). Nyhetsvärdet i artikeln ligger i dess unikheter, speciellt för läsarna i södra Sverige. A-traktorer är mer populära i norra Sverige och i Västerbotten. I Stockholms län står man för ungefär sex procent av landets a-traktorer, samtidigt som man har ungefär en femtedel av landets befolkning (Transportstyrelsen, 2022). Att det är populärt med A-traktorer i norra Sverige kan tolkas som något "exotiskt", och därför ha ett högre nyhetsvärde. Det är viktigt att ha med sig att en ensidig rapportering också medför att vissa delar av samhället hamnar i medieskugga (Nygren, 2002:23). Dessa ämnen, A-traktorer, vård, idrott och universitetet leder till en väldigt ensidig bevakning, och exkluderar vissa delar av Umeå kommun från DN:s bevakning. Tack vare den stora läsarkretsen så har DN ett stort inflytande i att sätta dagordningen för vad och hur man pratar om Norrland. Vad läsarna tycker om Norrland kan inte DN påverka, men vad som händer i Norrland och vilka frågor som anses "aktuella", påverkas av vad DN rapporterar om (2012:317–318).

Med reservation för att alla artiklar om städerna inte är med i urvalet, så kan länens överrepresentation i nätverken gentemot städerna vara resultatet av en medveten strategi från DN:s sida. Regional bredd är en strategi som utnyttjar fördelarna med en stor centraldrift, men samtidigt erbjuder mer redaktionellt material på regional nivå (Jenkins & Klein, 2018:229). I nätverken från det insamlade materialet kan vi se att det regionala har legat i fokus, samtidigt som det "lokala djupet" inte syns lika väl. Enligt Jenkins & Klein (2018) är det lokala djupet vanligare när tidningens centrala drift finns lokalt, och inte på annat håll som i fallet med DN. Tidningen har en stark marknadsposition, vilket man kan utnyttja för att ta stor plats på en ny marknad. Tidningen är respekterad runt om i landet, och väletablerad i södra Sverige. Tidningens roll som agendasättare gör också att människor i södra Sverige kan få en ännu starkare bild av Norrland som en stor region, istället för att få större kunskap om de enskilda städerna.

6. Slutdiskussion

Studien visar att DN skrev mycket om det “Nya Norrland” innan man öppnade de nya redaktionerna. Nya industrier, satsningar och ett växande Norrland var genomgående teman. Att norra Sverige inte bara beskrevs som en möjlighet i DN, utan även som ett problem. Behov av arbetskraft och konflikter om mark genomsyrade också rapporteringen om den omfattande industriella utvecklingen i Norrland. Det enskilt största nätverket under första sökperioden var det som kretsade kring ordet *Sverige*, vilket hade 270 sammankopplingar. Landet låg i fokus, vilket stärker bilden av ett Norrland där nyheterna sätts i nationell kontext. Resultatet speglar även hur DN motiverade öppningen av de nya redaktionerna. Det nya Norrland som DN beskriver innan satsningen är samma Norrland som man själv lägger fokus på efter satsningen. Enligt sökorden, med alla Norrlands län, försvinner stora delar av Norrland, och framför allt saknas det “vardagliga” nyheter som går att hitta i lokala medier. Här blir istället det extraordinära det normala, eftersom nyheter om missnöje tar sådan stor plats i DN:s rapportering att det uppfattas som normalt. Det kan i sin tur ge en skev bild av verkligheten, och Norrland kan uppfattas som de ständigt gnälliga i norr, när det saknas “positiva” nyheter. En lokal redaktion bevakar såväl det stora som det lilla, vilket ger en mer heltäckande bild av hur samhället faktiskt ser ut. DN har en annan strategi för deras bevakning av Norrland, där fokus verkar ligga någonstans mellan det regionala och nationella. Ett fokus på utvecklingen av regionen, ofta i jämförelse med resten av landet och hur det påverkar dem.

Efter DN tillsatte de nya redaktionerna kunde man se ett antal stora förändringar i nätverken från Gephi. Nya ord tog stor plats, som *Stockholm* och *Norrboten*. Något som skvallrade om den nya verkligheten i rapporteringen om Norrland. Det perifera Norrbotten fick representera Norrland, mot huvudstaden Stockholm som fick stå som ständig jämförelse. Ett tydligt “vi och dem”, som genomsyrar DN:s rapportering. Stockholm hade flest samförekomster av alla ord i Diagram 2, vilket visar på att man fortfarande står i centrum för DN:s bevakning. Jämförelsevis så var fler negativt laddade ord kopplade till *Norrboten* än till *Stockholm*. De negativa orden som var kopplade till *Norrboten* var till exempel *krav* och *stopp*. DN:s rapportering bidrar till bilden av Stockholm som det självklara centrum, och Norrbotten som en periferi som står i motstånd till den stora staden.

Studien visar att vissa delar av Norrland är mer bevakade än andra. De norra delarna, framför allt Norrbotten, ligger i fokus för DN. Södra delar av Norrland som Gävleborg och Jämtlands län rapporteras det inte lika mycket om, och länen hamnar till viss del i medieskugga. De gånger det rapporteras om länen så är det oftast i samband med ett kulturellt evenemang (Gävleborg) eller ett resmål (Jämtland). Även delar av Norrland där rapporteringen är mer omfattande, så är den relativt ensidig och delar av samhället blir även de i medieskugga i DN:s rapportering. Den här ojämna fördelningen var större i andra nätverket (efter de nya redaktionerna). Att en av redaktionerna ligger i Norrbotten (Luleå) kan bidra till den fördelningen. Men det framstår som att den nya satsningen inte innebar någon större förändring för invånarna i Jämtland och Gävleborgs län. De fick inte ta del av den stora satsningen på samma sätt som invånarna i norra Norrland.

I nyhetsrapporteringen om Norrland i nationella tidningar så har det länge talats om ett motsatsförhållande mellan den stora regionen och resten av landet. Madeleine Erikssons forskning är från 2010, och hon upplevde redan då att det finns ett tydligt “vi mot dom” i rapporteringen från norra Sverige. Norrland mot Stockholm. 13 år senare ser förhållandet fortfarande likadant ut, det är nästan som att maktförhållandet är cementerat – trots att DN väljer att satsa i norr.

Slutligen är det viktigt att lyfta det positiva i DN:s satsning. I ett medieklimat där många skalar ner och centraliserar så har DN gjort något annat. Man har utökat bevakningen i ett område som på många sätt ofta hamnar “utanför” den nationella diskursen. Symbolvärdet i att satsa nytt är ej att underskatta, oavsett vilka underliggande skäl som ligger bakom. DN vet att det är en stor marknad som kräver och behöver bevakning, speciellt om man vill klassas som en nationell dagstidning. Man har säkerligen med den utökade bevakningen av Norrland också gett människor i södra Sverige en högre kunskap om Norrland, även om det framförallt handlat om nya industrier och satsningar. Där är DN:s makt som agendasättare viktig att ha i beaktning. Med ett år i backspegeln så kommer DN givetvis att utvärdera deras egna arbete och hitta nya sätt att vässa rapporteringen. Förhoppningen är att de använder erfarenheten och kunskapen de samlat ihop sig under året för att ge en mer heltäckande bild av Norrland.

6.1 Förslag till vidare forskning

Forskning om nyhetsrapportering i Norrland och andra områden i periferin är fortsatt viktig. Framöver kan forskning om Norrland tas vidare genom att kolla på andra tidningars rapportering. Norrland växer, och det är viktigt att se om nyhetsrapporteringen speglar den tillväxten. Dagens Nyheter är inte den första, och förmodligen inte den sista, redaktionen som gör ambitiösa satsningar på att täcka nya områden för att öka sin publik. Ett förslag till vidare forskning är att jämföra hur lokala medier väljer att porträttera en händelse och komparativt undersöka skillnader mot nationella medier. Det skulle ge svar på frågorna om prioriteringar och vinklingar på respektive redaktion. Då kan man använda sig av en metod som tillåter ett mer kvalitativt perspektiv på artiklarna. För att vidare få förståelse för en förståelse för hur prioriteringarna görs så kan man utföra kvalitativa intervjustudier med ansvariga på redaktioner. I denna studien hade man också kunnat komplettera med en kvalitativ intervju med ansvariga på DN.

Man kan också använda andra metoder för att kartlägga rapporteringen. Till exempel kan en temamodellering användas för att tydligare urskilja enskilda teman i rapporteringen. Då får man fortfarande med sig styrkan som finns med datorstyrda metoder (det omfattande materialet), men samtidigt ett annat sätt att utforma analysen på. Det går även att ta ett mer diskursteoretiskt perspektiv på materialet. Nackdelen med en sådan metod är att det är svårare att gå igenom och få överblick över ett större material. Man kan däremot välja ut artiklar som passar in mer specifikt på vissa ämnen som man vill undersöka.

7. Källförteckning

Baltz, Andre & Norén, Fredrik (2021). Tematisk innehållsanalys med temamodellering. I Jarlbrink, Johan & Norén, Fredrik (red.), *Digitala metoder i humaniora och samhällsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.

Berglund, Karl (2021). Introduktion till fjärrläsning. I Jarlbrink, Johan & Norén, Fredrik (red.), *Digitala metoder i humaniora och samhällsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.

Cormack, Mike (2011). Local Journalism in a Peripheral Area: Newspapers in the Scottish Highlands. I Hutchison, David & O'Donnell, Hugh, (red.), *Centres and Peripheries: Metropolitan and Non-Metropolitan Journalism in the Twenty-First Century*. Cambridge.

Eriksson, Madeleine (2010). *(Re)producing a periphery: Popular representations of the Swedish North*. Umeå universitet.

Ghersetti, Marina (2012). Journalistikens nyhetsvärdering. I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2012). *Medierna och demokratin*. Andra upplagan.

Gunnarsson Lorentzen, David (2021). Nätverk - Analys, mått och tillämpningar. I Jarlbrink, Johan & Norén, Fredrik (red.), *Digitala metoder i humaniora och samhällsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.

Hall, Stuart (2013). *Representation*. The Open University. Andra upplagan.

Jarlbrink, Johan (2021). Diagram, kartor, nätverk. I Jarlbrink, Johan & Norén, Fredrik (red.), *Digitala metoder i humaniora och samhällsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.

Johan Jarlbrink, Pelle Snickars & Cristian Colliander (2016) *Maskinläsning - Om massdigitalisering, digitala metoder och svensk dagspress*.

Jenkins, Joy (2019). *Journalism from the peripheries. From the Swiss-Italian media system to other local dimensions. ECREA 2018 special panel report*.

Karlsson, Michael & Johansson, Bengt (2019). Kvantitativ innehållsanalys. I Ekström, Mats & Johansson, Bengt (red.). *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap*. 3. Upp 2019. Studentlitteratur AB. Lund.

Krippendorff, Klaus & Bock, Mary Angela. 2009. *The Content Analysis Reader*. Thousand Oaks: Sage Publications.

Laughey, Dan. (2007). *Key Themes in Media Theory*. McGraw-Hill Education.

Nord, Lars & Nygren, Gunnar. (2002). *Medieskugga*. Stockholm: Atlas.

Nygren, Gunnar & Althén, Kajsa. (2014). *Landsbygd i medieskugga – nedmonteringen av den lokala journalistiken och bilden av landsbygden i Dagens Nyheter*. Huddinge: Södertörns högskola.

Parks, Michael (2011). Journalism in the USA: The National, the Local and the Online Challenge. I Hutchison, David & O'Donnell, Hugh, (red.), *Centres and Peripheries: Metropolitan and Non-Metropolitan Journalism in the Twenty-First Century*. Cambridge.

Price, Andy (2011). To the periphery of the Periphery: The Regional Press, Micro-news Agendas and Local Identity. I Hutchison, David & O'Donnell, Hugh, (red.), *Centres and Peripheries: Metropolitan and Non-Metropolitan Journalism in the Twenty-First Century*. Cambridge.

Shehata, Adam (2012). Medierna och makten över publiken. I Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2012). *Medierna och demokratin*. Andra upplagan.

Transportstyrelsen (2022). "Nu nästan 50 000 registrerade A-traktorer".

<https://www.transportstyrelsen.se/sv/Nyhetsarkiv/2022/nu-nastan-50-000-registrerade-a-traktorer/>

Tumber, Howard (2011). London Rules - The Myth of a National Media. I Hutchison, David & O'Donnell, Hugh, (red.), *Centres and Peripheries: Metropolitan and Non-Metropolitan Journalism in the Twenty-First Century*. Cambridge.

Åkerlund, Matilda (2021). Automatiserad datainsamling. I Jarlbrink, Johan & Norén, Fredrik (red.), *Digitala metoder i humaniora och samhällsvetenskap*. Studentlitteratur: Lund.

Tidningsartiklar

Björkland, Sven (2022), "Robins A-traktor väger elva ton – nu väntar regelskärpningar", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/sverige/robins-a-traktor-vager-elva-ton-nu-vantar-regelskarpningar/>

Bons, Magnus (2022). "Stark och storstilad hemkomst för Salad Hilowle i Gävle", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/kultur/stark-och-storstilad-hemkomst-for-salad-hilowle-i-gavle/>

Derland, Marcus (2022). "Svartjobb och säkerhetsbrister på byggen i norr", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/sverige/svartjobb-och-sakerhetsbrister-pa-byggen-i-norr/>

DN (2021). "Så blir DN:s redaktioner i norra Sverige"

<https://www.dn.se/sverige/sa-blir-dns-redaktioner-i-norra-sverige/>

Ericsson, Sveneric (2022). "Låt alla betala samma kommunalskatt i hela landet", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/insandare/lat-alla-betala-samma-kommunalskatt-i-hela-landet/>

Kjöller, Hanne (2022). "Norrlänningarna har en del att tacka Stockholm för", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/ledare/hanne-kjoller-norrlanningarna-har-en-del-att-tacka-stockholm-for/>

Lindberg, Andreas (2021). "Norrländ skriker efter arbetskraft – kommunalråd vädjar om flyttbidrag", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/ekonomi/norrland-skriker-efter-arbetskraft-kommunalrad-vadjar-om-flyttbidrag/>

Lund, Lina (2021). "Så blev ett statsägt kinesiskt bolag storägare av svensk vindkraft"

Dagens Nyheter

<https://www.dn.se/sverige/sa-blev-ett-statsagt-kinesiskt-bolag-storagare-av-svensk-vindkraft/>

Rosén, Hans (2021). "Trafikverkets nya kalkyl: billigare att bygga nya stambanor", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/sverige/trafikverkets-nya-kalkyl-billigare-att-bygga-nya-stambanor/>

Sternlund, Hans (2022). "Snart tvingas Gun-Britt och Inga-Lill flytta – men LKAB-pengarna räcker inte långt", *SVT*.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbotten/snart-tvingas-de-flytta-men-pengarna-fran-lkab-racker-inte-langre>

Svensson, Per (2021). "Peppighet och sång när "Musikanternas uttåg" uruppförs på Sara kulturhus" *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/kultur/peppighet-och-sang-nar-musikanternas-uttag-uruppfors-pa-sara-kulturhus/>

Söderholm, Emilia (2020). "Fjällen lockade stockholmare i juli", *Svenska Dagbladet*.

<https://www.svd.se/a/1Ap2zA/fjallen-lockade-stockholmare-i-juli>

Yttergren, Ida (2022). "Frågetecken kring kontroversiell gruvbrytning i Kallak", *Dagens Nyheter*.

<https://www.dn.se/ekonomi/fragetecken-kring-kontroversiell-gruvbrytning/>

Bilaga 1

Stoppordlista

0, 000, 1, 10, 100, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 2, 20, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 21, 25, 3, 30, 4, 40, 5, 50, 500, 51, 6, 7, 8, 9, a, aderton, adertonde, adjö, aldrig, alla, allas, allt, alltid, alltså, andra, andras, annan, annat, antalet, artonde, artonn, att, av, bakom, bara, behöva, behövas, behövde, behövt, berättar, beslut, beslutat, beslutit, bland, blev, bli, blir, blivit, bor, bort, borta, bra, bäst, bättre, båda, bådas, både, bör, började, början, börjar, cirka, dag, dagar, dagarna, dagen, dagens, de, del, delar, delen, dem, den, denna, deras, dess, dessa, dessutom, det, detta, dig, din, dina, dit, ditt, dn, dn.se, dock, du, där, därför, då, e, efter, eftersom, egen, ej, elfte, eller, elva, emot, en, enkel, enkelt, enkla, enligt, er, era, ert, ett, ettusen, exempel, fanns, fem, femte, femtio, femtionde, femton, femtonde, fick, fin, finnas, finns, fjorton, fjortonde, fjärde, fler, flera, flesta, fortfarande, fortsätter, fram, framför, frågan, från, fyra, fyrtio, fyrtionde, få, får, fått, följande, för, före, förlåt, förra, först, första, g, ganska, ge, genast, genom, ger, gick, gjorde, gjort, god, goda, godare, godast, gott, grund, gälla, gäller, gällt, gärna, gå, gång, går, gått, gör, göra, ha, hade, haft, han, handlar, hans, har, hela, heller, hellre, helst, helt, henne, hennes, hit, hon, honom, hos, hundra, hundraen, hundraett, hur, här, hålla, håller, hög, höger, högre, högst, i, ibland, icke, idag, igen, igår, ihop, imorgon, in, inför, inga, ingen, ingenting, inget, innan, inne, innebär, inom, inte, inuti, ja, jag, ju, just, jämfört, kan, kanske, kl, knappast, kom, komma, kommer, kommit, kr, kring, kunde, kunna, kunnat, kvar, legat, ligga, ligger, lika, liksom, likställd, likställda, lilla, lite, liten, litet, länge, längre, längst, lätt, lättare, lättast, långsam, långsammare, långsammast, långsamt, långt, m, man, med, mellan, men, menar, mer, mera, mest, mig, min, mina, mindre, minst, mitt, mittemot, mot, mycket, många, måste, möjlig, möjligen, möjligt, möjligtvis, n, ned, nederst, nedersta, nedre, nej, ner, ni, nio, nionde, nittio, nittionde, nitton, nittonde, nog, noll, nr, nu, nummer, nyheter, när, nära, nästa, nästan, någon, någonting, något, några, nödvändig, nödvändiga, nödvändigt, nödvändigtvis, o, och, också, ofta, oftast, olika, olikt, om, oss, per, personer, procent, på, r, rakt, redan, runt, rätt, s, sade, sagt, samma, samt, samtidigt, se, sedan, senare, senast, sent, ser, sett, sex, sextio, sextionde, sexton, sextonde, sig, sin, sina, sist, sista, siste, sitt, sitta, sju, sjunde, sjuttio, sjuttionde, sjutton, sjuttonde, själv, sjätte, ska, skall, skriver, skulle, slutligen, små, smått, snart, som, stor, stora, stort, stället, står, större, störst, säga, säger, sämre, sämst, sätt, så, sådan, sådana, sådant, t, ta, tack, tagit, talet, tar, tid, tiden, tidig, tidigare, tidigast, tidigt, till, tillbaka, tills, tillsammans, tio, tionde, tjugo, tjugoen, tjuogoett, tjugonde, tjugotre, tjugotvå, tjungo, tog, tolfte, tolv, tre, tredje, trettio, trettionde, tretton, trettonde, tror, trots, två, tvåhundra, tycker, under, upp, ur, ursäkt, ut, utan, utanför, ute, vad, var, vara, varför, varifrån, varit, varje, varken, vars, varsågod, vart, vecka, vem, vems, verkligheten, vet, vi, vid, vidare, viktig, viktigare, viktigast, viktigt, vilka, vilkas, vilken, vilket, vill, ville, visar, vissa, väl, väldigt, vänster, vänstra, värre, vår, våra, vårt, än, ändå, ännu, är, även, år, åren, året, åt, åtminstone, åtta, åttio, åttionde, åttonde, öppet, över, övermorgon, överst, övre